



METODOLOŠKO POJASNILO

Melita Seljak

STRUKTURNA STATISTIKA PLAČ

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Strukturna statistika plač, Slovenija, letno (Prva objava)
- Strukturna statistika plač, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)



Marec 2023



Kazalo	
1	NAMEN..... 3
2	PRAVNI OKVIR..... 3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI..... 3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA..... 3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV..... 4
6	DEFINICIJE..... 4
7	POJASNILA..... 7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV..... 8
9	REVIDIRANJE PODATKOV..... 9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA..... 9

1 NAMEN

Namen objave podatkov o **strukturni statistiki plač** je prikaz podatkov o višini povprečne letne plače zaposlenih oseb, preračunane na mesec, po izbranih geografskih in socialnodemografskih značilnostih (spol, starost, izobrazba, poklic, dejavnost, sektor).

Ključne statistike so: podatki o višini povprečne mesečne plače, mediana plače in razmerje med povprečno plačo žensk in plačo moških.

Namen objave podatkov o **zaposlenih osebah po višini bruto in neto plače** je prikaz strukture oseb, zaposlenih v Sloveniji pri pravnih in fizičnih osebah, po višini povprečne mesečne bruto in ocenjene neto plače, in sicer po dejavnostih, po statističnih regijah in po sektorjih (javni sektor, zasebni sektor).

Ključne statistike so podatki o številu zaposlenih oseb, razvrščenih v vigintilne razrede glede na geografske in socialnodemografske značilnosti (spol, statistična regija, dejavnost, sektor).

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je zaposlena oseba, ki je celo opazovano leto opravljala isti poklic, in to s polnim delovnim časom (tj. vsaj 36 ur na teden) in pri istem delodajalcu (če je ta celo leto opravljal isto dejavnost), in je v opazovanem letu prejela vsaj 90 % letne minimalne plače.

Podatke o mesečni plači prikazujemo po spolu, starostnih skupinah, doseženi izobrazbi, poklicu, dejavnostih, sektorjih, kohezijskih in statističnih regijah, podatke o zaposlenih osebah po višini bruto in neto plače pa po spolu, dejavnostih, sektorjih in statističnih regijah.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je zaposlena oseba, zaposlena pri pravni ali fizični osebi.

Gre za popolno zajetje enot opazovanja. To pomeni, da so v raziskovanje zajete vse zaposlene osebe, ki so celo opazovano leto opravljale isti poklic, in to s polnim delovnim časom (tj. vsaj 36 ur na teden) in pri istem delodajalcu (če je ta celo leto opravljal isto dejavnost), in so v opazovanem letu prejele vsaj 90 % letne minimalne plače.

V raziskovanje niso zajete samozaposlene osebe.

V letu 2021 je bilo v raziskovanje ZAP-SP/L zajetih 597.011 zaposlenih oseb.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatke o plačah zaposlenih oseb po izbranih geografskih in socialnodemografskih značilnostih, o zaposlenih osebah po višini bruto in neto plače ter o plačni vrzeli med spoloma pridobivamo v letnem statističnem raziskovanju Strukturna statistika plač (ZAP-SP/L).

Kot podatkovni viri se za to raziskovanje uporabijo izključno obstoječi administrativni viri, in sicer naslednji:

- preliminarni kontrolni podatki (začasne podatke) in odmerni podatki (za končne podatke) iz napovedi za odmero dohodnine, ki nam jih posreduje Finančna uprava RS;
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP) – za podatke o demografskih in zaposlitvenih značilnostih zaposlenih oseb.

6 DEFINICIJE

Povprečna mesečna plača je povprečni znesek, ki ga kot plačilo za mesec dela prejmejo zaposlene osebe, zaposlene pri pravnih ali fizičnih osebah.

Za potrebe statističnega raziskovanja Strukturna statistika plač izračunamo ta podatek iz letnih dohodninskih podatkov.

Bruto plača je v tem raziskovanju plača, sestavljena iz podatkov o plači z obrazca za odmero dohodnine, o nadomestilu plače in o povračilu stroškov v zvezi z delom (oznaka 1101) ter o delu plače za poslovno uspešnost (oznaka 1111).

Bruto plača torej vsebuje znesek osnovne bruto plače, plačilo za nadure, dodatke – za delovno dobo, za izmensko delo, za delo v deljenem delovnem času, za dežurstvo, za pripravljenost na domu, za nočno delo, za nadurno delo, za delo ob nedeljah, praznikih in dela prostih dnevih, za izpostavljenost nevarnostim in neprijetnostim v delovnem okolju, za stalnost in za delo s strankami –, znesek gibljivega in stimulativnega dela plače (za delovno uspešnost in uspešnost poslovanja, trinajsto plačo, božičnico ali kakor koli drugače poimenovano plačo, opredeljeno v kolektivni pogodbi ali internem aktu poslovnega subjekta), nadomestilo plače za čas letnega dopusta, državnih praznikov in dela prostih dni, za čas bolniške odsotnosti do 30 dni, za čas napotitve na izobraževanje, napotitve na prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, za čas prekinitve dela zaradi elementarnih nezgod, izpada energije, okvare strojev

in naprav, pomanjkanja surovin, stavk in drugih primerov, določenih z zakonom, s kolektivno pogodbo ali z internim aktom.

Vključeni so tudi podatki o tovrstnih dohodkih, ki so bili izplačani na podlagi sodne odločbe (brez zneska zamudnih obresti).

Bruto plača ne vsebuje: zneskov refundacij (za bolniške odsotnosti nad 30 dni, dodatkov za nego itd.), odpravnin, regresov, izplačil v naravi, povračil ali plačil stroškov v zvezi z delom (prevoz, prehrana, dnevnice) itd.

Pri povračilih stroškov v zvezi z delom (prehrana med delom, prevoz na delo in z dela, dnevnice, prevoz na službenem potovanju, prenočevanje na službenem potovanju, terenski dodatek, nadomestilo za ločeno življenje) je vključena le razlika, tj. del povračila, ki presega zneske, za katere je v skladu s predpisom Vlade RS (Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo oziroma Uredba o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja) določeno, da se ne všttevajo v davčno osnovo.

Letni znesek preračunamo na mesečno raven.

Neto plača je ocena, ki jo dobimo tako, da bruto plačo (oznaka 1101 na obrazcu za odmero dohodnine) zmanjšamo za prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine.

Letni znesek preračunamo na mesečno raven.

Zaposlene osebe so vse osebe, ki imajo s pravno ali fizično osebo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi in prejemajo plačo, in sicer ne glede na to, ali so v delovnem razmerju za nedoločen ali določen čas in s polnim delovnim časom.

Med zaposlene osebe ne štejemo oseb, ki delajo po podjemnih pogodbah (pogodbah o delu) ali avtorskih pogodbah, in oseb, ki so vključene v programe javnih del, kakor tudi ne zaposlenih oseb, državljanov Republike Slovenije, s stalno zaposlitvijo v slovenskih predstavništvi, na gradbiščih ipd. v tujini.

Starost je čas, ki ga je oseba preživela od rojstva do trenutka opazovanja. Izražena je v dopolnjenih letih starosti.

Dosežena izobrazba je najvišja stopnja javno veljavne izobrazbe, ki jo oseba praviloma pridobi z uspešnim končanjem javno veljavnega izobraževalnega oz. študijskega programa.

Javno veljavno izobrazbo lahko oseba pridobi tudi po drugih poteh izobraževanja, med katere spada tudi uspešno opravljen mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit.

Oseba dokazuje pridobitev izobrazbe z javno listino (spričevalo, diploma itd.).

Doseženo izobrazbo razvrščamo po Klasifikacijskem sistemu izobraževanja in usposabljanja – KLASIUS. Informacije o KLASIUS-u so na voljo na naslovu: <http://www.stat.si/klasius.3/5>

Poklic tvori niz del, katerih poglavitne naloge in dolžnosti so si zelo podobne. Delo je skupek nalog in dolžnosti, ki jih opravlja ena oseba.

Skupino poklicev tvori poklic ali več poklicev, ki so si podobni po ravni znanja oz. po vrsti znanja, ki je potrebno za ustrezno opravljanje nalog in dolžnosti v poklicu.

Javni in zasebni sektor sta določena na podlagi Standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev (SKIS).

Javni sektor po SKIS sestavljajo:

- sektor država (S.13),
- javne družbe: javne nefinančne družbe (S.11001), centralna banka (S.121), javne družbe, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.12201), javni skladi denarnega trga (MMF) (S.12301), javni investicijski skladi, razen MMF (S.12401), javni drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.12501), javni izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.12601), javne lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.12701), javne zavarovalne družbe (IC) (S.12801), javni pokojninski skladi (PF) (S.12901).

Sektor država po SKIS sestavljajo institucionalne enote, ki so pod javnim nadzorom in ki manj kot polovico svojih proizvodnih stroškov pokrivajo s tržnimi prodajami.

To so enote, vključene v blagajne javnega financiranja – državni proračun, proračuni občin, ZPIZ in ZZZS; javni zavodi, javne agencije in javni skladi, če pokrivajo s tržnimi prodajami manj kot polovico svojih proizvodnih stroškov, ter nekatere druge enote.

Javne družbe so družbe, ki jih nadzorujejo enote sektorja država.

Osnovno merilo za določanje nadzora je večinski lastniški delež; to pomeni, da je enota pod javnim nadzorom, kadar so njen večinski lastnik enote države ali enote pod javnim nadzorom.

Druga merila za določanje nadzora so tudi nadzor odbora ali drugega upravljaljskega organa, nadzor nad imenovanjem in odpoklicem ključnega osebja, nadzor pododborov v družbi, možnost nakupa večinskega deleža, kontrola prevladujočega kupca, nadzor, povezan z zadolževanjem pri državi ipd.

Plačna vrzel med spoloma se izračuna po formuli: $(\text{povprečna mesečna bruto plača moških} - \text{povprečna mesečna bruto plača žensk}) / \text{povprečna mesečna bruto plača moških} \times 100$.

Ginijev koeficient plač je kazalnik neenakosti porazdelitve plač v Sloveniji. Prikazan je v odstotkih, obseg vrednosti je med 0 in 100 %. Nižji kot je koeficient, bolj enakomerna je porazdelitev, in višji kot je koeficient, bolj neenakomerna je porazdelitev.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani Ekonomske klasifikacije: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications#sfContentBlock2>

SKIS – Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani Ekonomske klasifikacije: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications#sfContentBlock2>

KLASIUS – Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani Socialne klasifikacije: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications#sfContentBlock2>

SKP – Standardna klasifikacija poklicev. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani Socialne klasifikacije: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications#sfContentBlock2>

NUTS in SKTE – Standardna klasifikacija teritorialnih enot. Dodatna pojasnila in klasifikaciji so dostopni na spletni strani Teritorialni šifranti: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications#sfContentBlock2>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

V tem raziskovanju se uporabijo statistično že urejeni administrativni viri.

Podatke nato minimalno uredimo še z uporabo ustreznih sistematskih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

V statistično raziskovanje ZAP-SP/L so zajete osebe, zaposlene pri pravnih in fizičnih osebah oziroma njihovih enotah v sestavi, ki so celo opazovano leto opravljale isti poklic, in to s polnim delovnim časom (tj. vsaj 36 ur na teden) in pri istem delodajalcu (če je ta celo leto opravljal isto dejavnost). Samozaposlene osebe v raziskovanje niso zajete.

Za izračun povprečnih mesečnih plač smo uporabili podatke o letnih dohodkih iz naslova plač, nadomestil plač in povračil stroškov v zvezi z delom (postavka 1101 na obrazcu za odmero dohodnine), ki smo jih preračunali na mesec.

V raziskovanje nismo zajeli tistih zaposlenih oseb, ki so imele letne dohodke manjše od 90 % letne minimalne plače v referenčnem letu, s čimer smo ublažili vpliv dolgotrajnih bolniških odsotnosti in porodniških dopustov na višino dohodkov.

Podatek o povprečni mesečni plači je v tem raziskovanju drugačen kot v mesečnem raziskovanju Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M) zaradi drugačne metodologije.

Osebe smo razporedili v 20 razredov (po 5 %) na podlagi njihovih letnih dohodkov iz naslova plač, nadomestil plač in povračil stroškov v zvezi z delom (postavka 1101 na obrazcu za odmero dohodnine), ki smo jih preračunali na mesec.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatek, ki je statistično zaščiten oz. ga zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot ne objavimo, v objavi nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Plače in stroški dela](#) - Plače: Strukturna statistika plač, letni podatki, Kazalniki strukturne statistike plač, Zaposlene osebe po višini bruto in neto plače, letni podatki. Objavljajo se absolutni podatki in deleži. Podatki strukturne statistike plač se objavljajo po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD na ravni oddelka dejavnosti, po standardni klasifikaciji poklicev SKP na ravni enote področnih skupin poklicev oz. na najnižji klasifikacijski ravni SKP-08, po klasifikacijskem sistemu

izobraževanja in usposabljanja KLASIUS na prvi klasifikacijski ravni, po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS na ravni NUTS2 (kohezijski regiji) in NUTS3 (statistične regije). Podatki o zaposlenih osebah po višini bruto in neto plače se objavljajo po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD na ravni oddelka dejavnosti, po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS na ravni NUTS-3 (statistične regije).

- Prva objava (Plače in stroški dela, Plače): »Strukturna statistika plač, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Plače in stroški dela, Plače): »Strukturna statistika plač, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- [Statøpis](#)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatki za preteklo leto so začasni, ker so v času objave na voljo samo preliminarni kontrolni podatki z obrazca za odmero dohodnine. Končni podatki se izračunajo iz odmernih podatkov dohodnine; objavljeni končni podatki se nanašajo na predpreteklo leto.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljše zagotovilo, da bodo kakovostne tudi na podlagi teh podatkov sprejete odločitve oz. so bistveno boljše podlaga za sprejemanje dobrih odločitev.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Podatki o poklicih so do vključno 2010 prikazani skladno s Standardno klasifikacijo poklicev (SKP-V2). Od leta 2010 prikazujemo podatke o poklicu po Standardni klasifikaciji poklicev 2008 (SKP-08). Več o SKP-08 je na voljo na naslovu: <http://www.stat.si/skp>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.